

El Diacrític | | Actualitzat el 10/09/2020 a les 22:00

Dolors domèstics

«Potser el dolor és el preu de la consciència, alguna cosa que mesura el nostre pas incert pel món» | «A vegades, el dolor de l'ànima és tal que el dolor físic es converteix en una mena d'alleujament»

«El dolor de cada dia. Et costa imaginar-lo, et fastigueja sentir-ne parlar a totes hores, quan ets jove i l'energia i el plaer de viure t'inunda i cada nou dia és un repte, una descoberta» | Fa Barboza

*«Uns pins massa sensibles es revinclen
deixant sentir com se saben patètics
mentre compleixen aquest deure líric
d'expressió del vent, que arriba net.
Les arrels cruixen sordes, i les branques
exulten de dolor, per proclamar
que és greu que bufi l'esperit. El vent,
quan surt del bosc, va tot podrit de queixes»*

(Gabriel Ferrater, *Da nuces pueris*, 1960)

Quan et llesves i et fa mal el cap, com si et ressonessin timbals dintre les parets fràgils del crani; quan l'esquena grinyola amb un dolor agut, només en posar els peus a terra; quan la cova del ventre inflat et fa un dolor sord i sostingut com una corda de violí a punt de trencar-se.

És el dolor de cada dia. Alleuja explicar-ho, explicar-lo, però saps que no ho has de fer, perquè si cada dia parles només dels teus mals et vas convertint en un fòssil vivent, en una nosa per als qui, plens d'energia i de joventut, estan amb tu.

El dolor de cada dia. Et costa imaginar-lo, et fastigueja sentir-ne parlar a totes hores, quan ets jove i l'energia i el plaer de viure t'inunda i cada nou dia és un repte, una descoberta.

Però entre els uns i els altres cal construir ponts. Que la riuada dels minuts sempre immediats no se'ns emporti. No et costaria gaire, preguntar als teus avis, a la teva mare, a la teva veïna tan gran que estén la roba a poc a poc:

- Com et trobes, avui? Com es troba?

I fer-ho només si estàs disposat o disposada a escoltar la resposta, a escoltar-la i no només sentir-la, provant d'entendre que el dolor que gairebé desconeixes, però que et vindrà dies o anys enllà, és una mena de solitud molt fonda. Vés amb compte: preguntar i no escoltar les respostes és una falta de respecte, i fa més mal que bé.

Potser el dolor és el preu de la consciència, alguna cosa que mesura el nostre pas incert pel món. Una vegada, a l'hospital, em van fer aquella pregunta típica:

- Del 1 al 10, quina intensitat de dolor té?

I vaig respondre, sense rumiar-hi gens, d'instint:

- Onze.

Entenc la pregunta dels metges i infermeres, que saben que el dolor físic és una cosa de mal definir, sovint agreujada o disminuïda pel dolor o la serenitat de l'ànima, i quan dic ànima tampoc no sé ben bé què vull dir.

A mi m'ajuda, a vegades, imaginar-me com un arbre: serè, immòbil, callat, només amb les fulles bressolades pel vent. Potser un arbre molt vell amb mans d'escorça i algunes branques nues que les pluges i els vents blanquegen i poleixen: unes morts boniques. I, sovint, amb rebrots inesperats i florides impensades.

Però, a vegades, el dolor de l'ànima és tal que el dolor físic es converteix en una mena d'alleujament. Si pots dir «em fa mal el cap, em fa mal el braç, em fa mal el peu» poses d'alguna manera fronteres al mal de dins, i no has de dir: «Em fa mal viure, em fa mal el món.»

«Que lent el món», que diu el Ferrater. «Que lentes les hores que se'n van de pressa».

«Tens dolor? Vés a confessar», diuen a l'Empordà, i el sentit d'aquesta dita em sembla transparent: parla'h, explica-ho. Si algú t'escolta...

Sempre he pensat que dir-se Dolors pot semblar desafortunat, i això que no me'n dic, però a mi em sembla també un nom que potser també vol dir empatia, compassió en el sentit més primigeni de la paraula, que vol dir «patir plegats». No pas el fet morbós, odiós i ofensiu de compadir-se d'algú en el sentit de menystenir-lo: perquè les persones estan malaltes, no «són malaltes». I sovint aquesta mena de compassió morbosa amaga incapacitats no assimilades.

Però si el dolor va gaire més enllà de l'onze, ens caldrà l'ajuda de metges i infermeres. Que siguin, si pot ser, a més d'eficients, persones compassives i humanes. I, si pot ser, que no pateixin el cansament desmesurat com a dolor propi i indefugible.